

Skandinaviske løsninger på styringsproblematikk

- noen eksempler

Simon Neby
Stipendiat
Rokkansenteret

Avhandlingen

- Tema:
 - Reform og endring
 - Styring og kontroll
- Fire artikler
 - NPM-utviklingen + historiske utviklingstrekk
 - Nye styringsformer + granskning
- Overgripende diskusjon:
 - Forholdet mellom reform/endringsdynamikk på den ene siden og styrings-/kontrollinnsats på den andre
 - Over tid og nå
 - Forholdet mellom to brede teoretiske tradisjoner; institusjonalisme og governance-teori

Fokus i dag: Kontroll

- Hva *er* kontroll i de tre skandinaviske sykehussystemene i dag?
- Hvor forskjellig er egentlig situasjonen i de tre landene?
- Hvilke forklaringer kan vi finne?

Danmark

- 'Nyreformert' – store regioner, større sentralt innslag
- En lokaldemokratisk komponent
- Integrert tilsyn/helseadministrasjon
- Kontraktsorientert
- Performance management

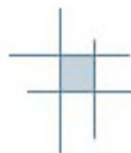
Sverige

- 'Samme gamle' landstingsstruktur, men en del variasjon mellom landsting
- Har trukket tilbake en del av de radikale NPM-løsningene (stopplagen)
- Integrert tilsyn/helsemyndighet nasjonalt
- Mer evidens
- Markerer avstand til danske og –spesielt– norske løsninger

Norge

- Statlig eierskap, sterkt politisert – men liten grad av demokratisering
- Eksterne kontroll
- Rendyrkede kontrollorganer, f.eks skille mellom direktorat og tilsyn
- Revitalisering av Stortingets kontrollinstitusjoner
- 'Evidensens inntog' formaliseres gjennom statlig engasjement

Hvor store forskjeller?

- Stor variasjon i valgte løsninger
- En del grunnleggende likheter, ikke minst på overordnede prinsipper for tjenestene (velferdsstaten)
- Hva er forklaringene?

Over tid 1 – før 1970

- Sverige: Desentralisert, landstingsbasert
- Danmark: Lokalt orientert, inkrementell utvikling
- Norge: Lokal, diversifisert sektor

Over tid 2 - 1970 og framover

- Den skandinaviske modellen!
- Store lokalstyrereformer i alle tre land, sykehusene blir selve 'fylkesprosjektet'
- Ulikt utgangspunkt gjør prosessene forskjellig
 - Sverige: fortsettelse
 - Danmark: standardisering
 - Norge: begynnende sentralisering

Over tid 3 - NPM

- NPM-utviklingen gir ulike utslag i de tre systemene
- Sverige eksperimenterer mest, men gjør få endringer i overordnet styringsstruktur – landstingene avgjør
- Danmark innfører minst; forhandling over transaksjon, 'myke kontrakter'
- Norge; store reformer på nasjonalt plan

Hovedforklaringer

- Post-NPM – motreaksjonen på 'markedet' stiller legitimitetskrav
- Politikkenes rolle – hva som er viktig, på hvilket sted, til hvilken tid
- Helsestatens kostnader
- EBM – medisinen selv; teknologisk, vitenskapelig
- Kombinasjonen av forklaringene viser hvordan endring over tid påvirker situasjonen i det enkelte system

